

Thông cáo báo chí

Không được công bố trước ngày 23/11/2004, 1200 GMT

CON SỐ PHỤ NỮ CÓ HIV TĂNG TRONG TỪNG VÙNG TRÊN THẾ GIỚI

Gần một nửa con số 37.2 triệu người lớn có HIV là phụ nữ, theo báo cáo mới của UNAIDS/WHO

GENEVA, 23/11/2004 – Một báo cáo mới được công bố ngày hôm nay cho thấy con số những phụ nữ sống cùng với HIV đã tăng lên trong từng vùng trên thế giới trong thời gian hai năm qua, với sự gia tăng mạnh nhất tại Đông Á, tiếp đến là Đông Âu và Trung Á. Tại Đông Á, trong hai năm qua có một sự gia tăng 56%, tiếp đến là Đông Âu và Trung Âu với tỷ lệ 48%.

Phụ nữ ngày càng bị lây nhiễm nhiều hơn, hiện nay chiếm gần nửa con số 37,2 triệu người lớn (độ tuổi 15-49) sống với HIV trên toàn thế giới. Tại khu vực Tiểu Sahara Châu Phi, khu vực chịu ảnh hưởng nặng nhất, gần 60% số người lớn sống với HIV là phụ nữ - với con số 13,3 triệu người. Những phát hiện mới đây nhất được công bố trong báo cáo *Cập nhật Tình hình Đại dịch AIDS 2004*, báo cáo thường niên của Chương trình Phối hợp của Liên hiệp quốc về HIV/AIDS (UNAIDS) và Tổ chức Y tế Thế giới (WHO). Báo cáo chung được công bố ngày hôm nay trước thêm Ngày Thế giới Phòng chống AIDS, được toàn thế giới kỷ niệm vào ngày 1/12/2004.

Báo cáo đã chỉ ra rằng không có một đại dịch AIDS duy nhất trên toàn thế giới. Nhiều vùng và quốc gia đang phải trải qua các đại dịch khác nhau, một số trong đó vẫn còn đang trong các giai đoạn ban đầu. “Những khuynh hướng mới nhất này được khẳng định chắc chắn rằng AIDS là một thách thức duy nhất đối với phát triển”, trích lời của Tiến sỹ Peter Piot, Giám đốc Điều hành UNAIDS. “Thời gian cho các đợt chấn chỉnh nhanh chóng và đáp ứng khẩn cấp đã qua. Chúng ta phải cân đối bản chất khẩn cấp của cuộc khủng hoảng với sự cần thiết phải có các giải pháp bền vững.”

Theo báo cáo, con số những người sống chung với AIDS trên toàn cầu cũng đã đạt mức cao nhất của dịch bệnh này với con số ước khoảng 39,4 triệu người, cao hơn so với con số ước tính 36,6 triệu trong năm 2002. Việc gia tăng về lây nhiễm HIV mạnh nhất xảy ra tại Đông Á, Đông Âu, và Trung Á trong hai năm qua.

Tại Đông Á, sự gia tăng lây nhiễm HIV/AIDS với mức 50% từ năm 2002-2004 chủ yếu là do mức độ gia tăng đại dịch này tại Trung Quốc, Ấn Độ và Việt Nam. Mức độ gia tăng 40% tại Đông Âu và Trung Á chủ yếu là do sự mở rộng diện lây lan của U-crai-na và con số ngày càng tăng những người sống với HIV tại Liên bang Nga. Với số ước tính 860,000 sống với HIV vào cuối năm 2003, Nga đã trở thành nước có đại dịch lớn nhất Châu Âu.

Khi mà con số những người bị lây nhiễm và sống với HIV tăng lên, thì con số những người cần được điều trị chống căn bệnh này cũng tăng lên, cũng như sự chăm sóc đối với các bệnh lây nhiễm cơ hội. “Chúng tôi vẫn chưa có một vắc-xin, thế nhưng chúng tôi biết chắc rằng công tác phòng ngừa và chữa trị được thực hiện và chúng tôi có các công cụ để thực hiện những công việc đó. Lãnh đạo các chính phủ xã hội dân sự và khu vực tư nhân đều chịu ảnh hưởng

và chúng tôi phải huy động tất cả để cứu sống mạng người,” theo lời Tiến sỹ Lee Jong-wook, Tổng Giám đốc của Tổ chức Y tế Thế giới.

Phụ nữ và AIDS - Một thách thức ngày càng tăng

Phụ nữ ngày càng chịu nguy cơ về thể chất nhiều hơn đối với sự lây nhiễm HIV so với nam giới. Sự lây truyền từ nam sang nữ trong quan hệ tình dục là cao gấp hai lần so với khả năng có thể xảy ra trong sự lây truyền từ nữ giới sang nam giới.

Đối với nhiều phụ nữ tại các nước đang phát triển, phương pháp tiếp cận phòng ngừa “ABC” (là các chữ đầu của 3 từ tiếng Anh là Tiết chế, Chung thủy, và giảm bớt số bạn tình, và sử dụng Bao cao su) là chưa đủ. “Các chiến lược nhằm giải quyết các bất bình đẳng về giới là hết sức cấp bách nếu chúng ta muốn có một cơ hội thiết thực đẩy lùi đại dịch,” theo lời Tiến sỹ Piot. “Hành động cụ thể là cần thiết để ngăn ngừa bạo hành đối với phụ nữ, và để đảm bảo sự tiếp cận các quyền về tài sản và thừa kế, giáo dục căn bản và các cơ hội việc làm cho phụ nữ và các em gái.”

Theo báo cáo, mỗi ngày có hàng triệu thanh niên đang trở nên tích cực về tình dục mà không có sự tiếp cận với các dịch vụ ngăn ngừa. Tại khu vực Tiểu Sahara Châu Phi, ba phần tư của tổng số những người độ tuổi từ 15 đến 24 sống với HIV là phụ nữ. Phụ nữ trẻ có nguy cơ lây nhiễm HIV cao gấp ba lần so với các đối tác nam giới của mình. Bổ sung vào việc về mặt sinh học có nguy cơ lây nhiễm cao hơn, nhiều phụ nữ và các em gái, đặc biệt là tại khu vực miền Nam Châu Phi, đã lấy tình dục làm một mặt hàng để trao đổi lấy hàng hoá, dịch vụ, tiền, hay các nhu yếu phẩm thiết yếu khác - thông thường là với những nam giới lớn tuổi hơn. Nguyên nhân của tình trạng “giao dịch tình dục” này chủ yếu là do sự nghèo khổ hay mong muốn một cuộc sống tốt đẹp hơn.

Các khuynh hướng mới đây nhất về đại dịch AIDS:

Báo cáo của UNAIDS/WHO đã chỉ ra rõ ràng rằng không có cái gọi là đại dịch AIDS “Châu Phi” duy nhất. Các đại dịch diễn ra trên toàn châu lục là hết sức đa dạng. Miền nam Châu Phi vẫn tiếp tục là khu vực bị tổn hại nặng nề nhất với tỷ lệ hiện mắc HIV vượt 25%. Tại Bốt-xoana, Lê-xô-thô và Xoa-di-lan, những tỷ lệ hiện mắc vẫn đang còn vượt 30% trong số các phụ nữ có thai. Tuổi thọ đã giảm xuống dưới 40 tuổi tại chín nước trong khu vực.

Bất chấp những suy giảm khiêm tốn về tỷ lệ hiện mắc HIV tại **Đông Phi**, nổi bật nhất là Uganda và một số vùng của Ethiopia và Kenya, đại dịch này còn xa mới bị đảo ngược. Tại Addis Ababa, tỷ lệ hiện mắc HIV giảm xuống còn 11% vào năm 2003, so với mức đỉnh điểm 24% vào giữa những năm 1990. Tại Kenya, tỷ lệ hiện mắc HIV đã giảm từ 13,6% trong năm 1997 xuống còn 9,4% trong năm 2002. Vùng **Ca-ri-bê** vẫn tiếp tục là khu vực chịu ảnh hưởng lớn thứ hai trên thế giới. Việc lây nhiễm HIV chủ yếu xảy ra thông qua tình dục khác giới, mặc dù tình dục giữa nam giới với nhau, là điều bị lên án hết sức xấu xa, cũng đang làm cho đại dịch lây lan mạnh hơn. AIDS đã trở thành nguyên nhân hàng đầu gây tử vong cho những người độ tuổi từ 15 đến 44 trong khu vực.

Tại **Bắc Mỹ và Châu Âu**, số người bị lây nhiễm ngày càng tăng thông qua tình dục khác giới không phòng ngừa. Tại Hoa-kỳ, AIDS đã ảnh hưởng không đồng đều đối với người Mỹ gốc Phi và phụ nữ gốc Tây-ban-nha và Bồ-đào-nha, với bệnh AIDS được xếp loại ba tổng số các nguyên nhân hàng đầu gây tử vong cho phụ nữ Mỹ gốc Phi độ tuổi 35 đến 44. Theo báo cáo *Đại dịch AIDS 2004*, có các chỉ số mạnh mẽ cho thấy nhân tố rủi ro chính khiến cho nhiều phụ nữ mắc phải HIV thông thường là do hành vi rủi ro bị dấu kín của bạn tình nam giới của họ.

Tại **Tây Âu**, việc lây nhiễm HIV thông qua tình dục khác giới cao nhiều hơn gấp hai lần trong thời gian từ 1997 đến 2002. Người ta lo ngại rằng những con số lớn người bị lây nhiễm HIV vẫn còn không ý thức được tình trạng HIV của mình. Tại Anh Quốc, HIV đã ngày càng trở thành trở thành một tình trạng sức khoẻ nghiêm trọng nhanh nhất.

Việc tiêm chích ma túy đang tăng lên tại nhiều khu vực và góp phần gây ra tỷ lệ lớn lây nhiễm HIV mới ngày càng tăng, đặc biệt tại các nước có các đại dịch mới nổi lên tại **Đông Âu, Trung Á**, và một số nơi của Châu Á.

“Tại nhiều nước, chúng ta hiện vẫn thấy một sự bất cập giữa các ưu tiên về chi tiêu cho công tác phòng ngừa và dự diễn biến của đại dịch,” theo lời Tiến sỹ Piot. “Những nam giới có quan hệ tình dục với nam giới và những người tiêm chích ma túy vẫn tiếp tục bị coi nhẹ. Cần phải làm nhiều hơn nữa để nhằm vào đối tượng là họ và gia tăng sự tiếp cận đối với các chương trình phòng ngừa cho những người có rủi ro nhiễm HIV cao.”

Khi mà Kinh phí tài trợ cho AIDS gia tăng thì có nhiều thách thức phía trước

Chi tiêu cho AIDS trên toàn cầu đã tăng gấp ba lần kể từ 2001, từ mức 2,1 tỷ đô-la Mỹ trong năm 2001 lên tới 6,1 tỷ đô-la Mỹ trong năm 2004, và sự tiếp cận đối với công tác phòng ngừa và các dịch vụ chăm sóc chính đã được cải tiến đáng kể. Thế nhưng căn bệnh này vẫn tiếp tục lây lan. “Hiển nhiên sẽ cần phải có nhiều nguồn lực hơn nữa trong tương lai, nhưng ngay bây giờ thách thức chính là làm sao cho đồng tiền đưa lại hiệu quả - đảm bảo sao cho kinh phí hiện có được chi tiêu có hiệu quả tại đâu có cần kinh phí nhiều nhất,” dẫn lời của Tiến sỹ Piot.

Theo một công trình khảo sát mới được bố gần đây tại 73 nước có thu nhập thấp và vừa (đại diện cho hầu như tới 90% gánh nặng HIV trên toàn cầu), con số các học sinh trung học được tiếp nhận giáo dục về HIV đã tăng gần gấp ba lần, con số khách hàng tự nguyện đến tư vấn và xét nghiệm đã tăng gấp hai lần, con số phụ nữ được cung cấp dịch vụ để phòng ngừa lây nhiễm HIV từ mẹ sang con đã tăng 70%, và con số người tiếp nhận chữa trị antiretroviral đã tăng 56% trong thời gian từ 2001 đến 2003.

Bất chấp những tiến bộ như vậy, diện phủ về điều trị và chữa trị vẫn còn không đồng đều tại các vùng khác nhau. Chưa đến một trên năm người tiếp cận được tới các dịch vụ phòng ngừa HIV tại các nước có thu nhập thấp và trung bình. Khoảng từ năm đến sáu triệu người đang cần được điều trị HIV. Tính đến tháng Sáu năm 2004, ước tính 440.000 người trong các nước đang phát triển đã tiếp cận được chữa trị antiretroviral, con số cao hơn so với 200.000 người hai năm trước đó. Mặc dù con số những người tiếp nhận chữa trị đã tăng hơn hai lần, nhưng chưa đầy 10% số người cần được điều trị, chủ yếu là tại vùng Tiểu Sahara Câu Phi, đang tiếp nhận được dịch vụ đó.

“Việc điều trị AIDS sẽ chỉ có thể đứng vững được nếu như các nỗ lực phòng ngừa HIV được chấn chỉnh lại và ngược lại,” trích lời Tiến sỹ LEE Jong-Wood. “Chỉ bằng cách gắn liền công tác phòng ngừa với chữa trị thì mới có thể chặn đứng được sự lây lan toàn cầu của AIDS,” Chúng ta biết rằng công tác phòng ngừa sẽ hiệu quả hơn khi nó được gắn với hứa hẹn được điều trị. Chúng ta cũng biết rằng nếu chúng ta không thể ngăn ngừa những trường hợp lây nhiễm mới, thì hàng triệu người nữa sẽ bị bổ sung vào “danh sách điều trị” mỗi năm, khiến cho việc điều trị không bền vững.”

Báo cáo thường niên *Cập nhật Đại dịch AIDS* cho thấy những diễn biến mới đây nhất về tình trạng đại dịch AIDS trên toàn cầu. Với các bản đồ và và con số ước tính, báo cáo năm 2004 được xuất bản sẽ cung cấp những con số ước tính mới nhất về phạm vi của đại dịch này và số người tử vong, khám phá các khuynh hướng mới trong diễn biến của đại dịch, và có một phần đặc biệt dành riêng nói về phụ nữ và AIDS.

Trong tháng Giêng năm 2005, Tổ chức Y tế Thế giới sẽ công bố báo cáo tiến độ chính thức về tiến độ mà các nước đã đạt được hướng tới mục đích “3 nhân 5” nhằm giúp cho 3 triệu người được chữa trị vào cuối năm 2005. Đích đặt ra là phổ cập tiếp cận chữa trị cho mọi người.

Để có thêm thông tin, đề nghị tiếp xúc với Annemarie, UNAIDS, Brussels, đ/t (+41 22)791 4577, hoặc điện thoại di động (+41 79)500 2123, Dominique de Santis, UNAIDS, Luân-đôn, (+41 22)791 4509 hoặc điện thoại di động (+41 79)254 6803, Jonathan Rich, UNAIDS, Nữu-ước, (+1 212)532 0255, hoặc Ian Simpson, Tổ chức Y tế Thế giới, Geneva, (+41 22)791 3215. Có thể tiếp cận được toàn bộ báo cáo trên website của UNAIDS □ www.unaids.org .